

## Pozíciómérés szálkereszttes okulárral

Az alábbiakban ismertetjük Fazakas József és Iskum József mérési módszerét.

Először megmérjük, hogy a szálkeresztben hány osztás átmérőjű a Napkorong. Fehér papírra /tussal/ rajzolunk egy 11 cm átmérőjű kört. Milliméter papír segítségével - esetleg ablaküvegen keresztül - olyan osztású hálóval kell ellátni a 11 cm átmérőjű kört - szintén ha lehet tussal kihúzva -, ahány osztás átmérőjűnek látszik a Napkorong. Ezt az észlelőlap alá helyezve gyengén átlátszik rajta.

Az elhelyezés módja: a  $P_0$ -t az Évkönyvből meghatározzuk, majd az észlelőlapon lévő korong szélén az osztáson bejelöljük a +- iránynak megfelelően. Ez akkor helyes, ha balra esik a rajzon Ny. Ha tehát balra van K, akkor a +- jeleket is fel kell cserélni. D-Ny és É-K között + jel van, D-K és É-Ny között - jel van.

A hálót úgy tesszük az észlelőlap korongja alá, hogy az osztás párhuzamos legyen a  $P_0$  által bejelölt iránnyal, és a középpontok fedjék egymást. Ezt a helyzetet rögzítsük gemkapoccsal!

A távcső beállítása: a fix állítású távcsöveknél nincs sok vesződés, de ha naponként elmozdítjuk a távcsövet, ezt is beállíthatjuk 1-2 perc alatt a pólusra. Az okulár szálkeresztjét párhuzamosra állítjuk a deklinációstengellyel, ha a pólusra van állítva a távcső a Nap mozgása is párhuzamos lesz a szálkeresztrel. /Rossz beállításkor addig kell mozgatni az állványt azimutban, míg a Nap pereme végig nem sétál a vonalon./ Ekkor a RA finommozgatást ide-oda tekergetve sem mehet le a napperem a vonalról. Akkor jó, ha a rektaszcenziós finommozgatás és a sajátmozgatás is párhuzamos a vonallal.

A lap és a távcső együttes használata: a szálkeresztet rállítjuk a Nap közepére, hogy É-ra és D-re azonos legyen az osztások száma. RA-val mozogva az É-D-i szálát ráállítjuk az első foltra /foltcsoportoknál a vezető és követő foltra külön-külön mérve/. Ekkor leolvassuk, hogy a középponttól hány osztásra van É-ra vagy D-re és a szálkereszt középpontja hány osztásra van a Mapperemtől a K-Ny-i szálon. Az észlelőlapon áttetsző hálón ugyanígy visszakereshető a folt helye és be lehet pontosan jelölni a korongra. PU átmérőt szintén az É-D-i szállal mérünk. Érdemes egy-egy folt megmérése után újra középre állni /RA-val/, nem mozdult-e el a deklináció. Ha igen, korrigáljuk. A pozíció kiméréséhez van kimérő hálóm, s ezzel a módszerrel  $\pm 1^\circ$  pontosság érhető el.

ISKUM JÓZSEF



---

## Közlemények

---

Kérjük a CSBK pártoló tagjait, hogy jövő évi tagsági díjukat a mellékelt csekkeken legkésőbb december 10-ig fizessék be. Mint ismeretes, a pártoló tagsági díj legalább 120,- Ft, mely összegből 60,- Ft-t a sárga, a fennmaradó legalább 60,- Ft-t pedig a rózsaszínű csekken fizessenek be.

## Új kiadványok

Értesítjük az érdeklődőket, hogy az Uránia Csillagvizsgáló kiadásában megjelent a Halley-üstökös c. kiadvány, melyben az üstökös megfigyelésének történetét, 1985/86-os visszatéréseinek adatait, a kutatására indított űrszondák programjait és egyéb tudnivalókat ismertetnek a szerzők. Ára 29,- Ft, megrendelhető az Uránia címen.

Ugyancsak megjelent a Planetáriumi füzetek 10. száma, Sajó Péter - Zombori Judit: Az űrkutatás negyedszázada c. munkája. A színes fotókkal illusztrált 44 oldalas füzet ára 22,- Ft, megrendelhető és megvásárolható az Urániában.

